

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 4283/16

Милан ПЕШИЋ
против Србије

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора 21. јануара 2025. године у саставу:

Peeter Roosma, *председник*,

Diana Kovatcheva,

Матеја Ђуровић, *судије*,

и Olga Chernishova, *заменица секретара Одељења*,

Имајући у виду:

представку (број 4283/16) против Републике Србије, коју је Суду по члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција) поднео 4. јануара 2016. године држављанин Републике Србије, господин Милан Пешић (у даљем тексту: подносилац), рођен 1955. године, с пребивалиштем у Оџацима;

одлуку да се о притужби према члану 6. ст. 1. и 3. (д) Конвенције обавести Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада), коју заступа њена заступница, гђа Зорана Јадријевић Младар, заступница Србије пред Европским судом за људска права, и да се остатак представке прогласи неприхватљивим;

запажања странака;

Након већања, одлучује као што следи:

ПРЕДМЕТ СЛУЧАЈА

1. Подносилац је у релевантно време био адвокат. Заступао је своју клијенткињу М.М. пред Основним судом у Оџацима у привредном спору између две немачке транспортне компаније, од којих је једна припадала М.М.
2. Дана 4. фебруара 2004. године, М.М. (која је боравила у Минхену, Немачка) поднела је кривичну пријаву против подносиоца и судије М.В., оптужујући их да су од ње примили мито у замену за обећање повољног исхода у њеном случају. Она је тврдила да их је подмитила у присуству извесног В.М.
3. Дана 9. фебруара 2004. године, истражни судија Округног суда у Сомбору је саслушао М.М. у истражном поступку. Према записнику са саслушања, испитивању сведока је присуствовао адвокат подносиоца.

Подносилац је касније приведен у сврху суочавања са М.М. Током суочавања обоје су задржали своју верзију догађаја. На том рочишту је изричито наведено да ни подносилац представке нити његов адвокат нису имали питања за М.М. као сведока.

4. Окружно тужилаштво у Сомбору је 4. маја 2005. године подигло оптужницу против подносиоца за примање мита.

5. Дана 3. новембра 2006. године Окружни суд у Суботици (у даљем тексту: Окружни суд) је отворио главни претрес. Утврђено је да је М.М. боравила у Немачкој и да, упркос два покушаја, није могла да буде уредно позвана на српској адреси. Подносилац је Окружном суду доставио информације о адреси М.М. у Немачкој, а затим јој је послат позив да се појави на рочишту које је требало да се одржи 26. децембра 2006. године. Након неуспелог достављања тог позива, полиција је преко супруга, рођака и познаника покушала да утврди где се она налази. У наредним покушајима Окружни суд је контактирао Министарство правде да обезбеди достављање позива преко дипломатског представништва у Минхену. Захтеви су прослеђени Управи за конзуларне послове Министарства спољних послова; међутим, позив и даље није могао бити уручен. Контакт са М.М. је коначно успостављен телефоном. Она је објаснила да из личних разлога (што је мајка малог детета) није могла да присуствује суђењу. Те разлоге је поновила у писму упућеном Окружном суду. Адвокат подносиоца је 29. августа 2007. године предложио да се изјаве сведока М.М. у истражном поступку прочитају на суђењу.

6. Подносилац је 19. децембра 2007. године оглашен кривим по оптужбама.

7. Апелациони суд у Новом Саду је 1. априла 2010. године укинуо пресуду у предмету подносиоца и вратио предмет на поновно суђење.

8. Након враћања предмета на поновно суђење, контакт са М.М. је установљен путем е-поште, али је још једном одбила да присуствује рочишту из здравствених разлога (без навођења свог здравственог стања). Основни суд у Суботици је 30. априла 2012. године осудио подносиоца за примање мита и изрекао му је условну казну затвора од шест месеци. Та пресуда је заснована на следећим доказима: изјавама М.М. и В.М. (последњи наведени је сведочио на суду као очевидца и потврдио верзију догађаја из угла М.М.); документацији у вези са привредним спором у којем је учествовало предузеће М.М.; и релевантним списима Основног суда у Оџацима. Када је реч о вођењу предмета од стране судије М.В., првостепени суд је сматрао да је – за некога са таквим правним искуством – оно било незаконито и нелогично. Даље је наведено да је било прихватљиво читање изјаве М.М. на суђењу с обзиром на то да је М.М. дала изјаву у присуству адвоката подносиоца и да су се подносилац и М.М. већ суочили. На крају је наведено да су изјаве М.М. и В.М. биле потпуно доследне, логичне и поткрепљене другим доказима.

9. Подносиоца је до жалбеног поступка пред Апелационим судом у Новом Саду заступао исти адвокат.

10. Апелациони суд у Новом Саду је 14. јуна 2012. потврдио осуђујућу пресуду подносиоцу у жалбеном поступку.

11. Уставни суд је 15. јуна 2015. године утврдио повреду права подносиоца из члана 6. због дужине трајања кривичног поступка, одбацујући друге његове притужбе као очигледно неосноване.

ОЦЕНА СУДА

12. Подносилац се притуживао на основу члана 6. ст. 1. и 3 (д) Конвенције да му је повређено право на правично суђење због његове немогућности да испита сведока М.М., чија је изјава дата у истражном поступку коришћена као наводно одлучујући доказ за његову осуду.

13. У својим поднесцима, Влада је тврдила да су постојали добри разлози за недолазак М.М. на суђење, да је било довољно процедуралних гаранција правичног суђења које су оправдале употребу њене изјаве, да њена изјава није била ни једини ни одлучујући доказ против подносиоца, и да су домаћи органи предузели све неопходне мере да М.М. пронађу и позову.

14. Подносилац је оспорио тврдње Владе.

15. Општа начела у вези са испитивањем одсутних сведока и употребом доказа сведока од стране судова, засновани на тесту у три корака, сажети су у предмету *Schatschaschwili против Немачке* ([Вв], број 9154/10, ст. 100-31, ЕСЉП 2015.) и *Al-Khawaja и Tahery против Уједињеног Краљевства* ([Вв], бр. 26766/05 и 22228/06, ст. 118-47, ЕСЉП 2011).

А. Да ли је постојао добар разлог за недолазак сведока на суђење

16. Када је реч о томе да ли су домаћи органи учинили све што је разумно да обезбеде присуство М.М. (видети предмет *Schatschaschwili*, горе цитиран, став 119.), Суд примећује да је током суђења Окружни суд у Суботици више пута покушао да позове М.М. као сведока. Ти покушаји су укључивали слање позива на њену српску и немачку адресу, полицијску истрагу о томе где се она налази, као и тражење помоћи од Министарства правде и Министарства спољних послова како би се омогућило позивање дипломатским и конзуларним путем у Минхену. Чак и када је директан контакт путем телефона и е-поште коначно успостављен, М.М. је изјавила да није у могућности да присуствује, наводећи личне и здравствене разлоге (видети горе наведене ст. 5. и 8.).

17. Суд сматра да су домаћи органи уложили све напоре који се од њих разумно могли очекивати да гарантују одбрани могућност да се суоче са М.М. на суђењу (упоредити *Tseber против Чешке Републике*, број 46203/08, ст. 50–51, од 22. новембра 2012. године).

18. Сходно томе, постојао је добар разлог, из перспективе првостепеног суда, за недолазак М.М. на суђење, а самим тим и за прихватање као доказа изјаве коју је дала истражном судији пре главног претреса.

Б. Да ли је исказ одсутног сведока био „једини или одлучујући” доказ

19. Изјава М.М. није био једини доказ који је довео до осуде подносиоца. Суд примећује да је првостепени суд своју пресуду засновао на исказима сведока М.М. и В.М. (од којих је овај други саслушан на суђењу као очевидац и потврдио верзију догађаја коју је изнела М.М.), материјалним доказима, као и списима предмета којим се бавио судија М.В. у првостепеном суду у Оцацима, који је окарактерисан као толико нелогичан да превазилази оно што би се евентуално могло сматрати као случај некомпетентности (видети горе наведени став 8). Ипак, уз напомену да изјава М.М. није била безначајне тежине, Суд ће сада утврдити да ли је постојало довољно фактора који би се могли сматрати противтежом било каквим сметњама које би прихватање тих доказа могло да изазове одбрани.

В. Да ли је постојао довољан фактор противтеже да се компензују недостаци под којима је одбрана радила

20. У погледу приступа непровереним доказима, присуства других инкриминишућих доказа и предузетих процесних мера, Суд примећује да су домаћи судови темељно и пажљиво оценили исказ М.М. Што се тиче веродостојности наведеног, суд је приметио да је изјава М.М. била кохерентна и поткрепљена другим доказима. Њен исказ о догађајима је у потпуности потврдио В.М., који је саслушан током суђења.

21. Подносиоцу је дата могућност да изнесе сопствену верзију догађаја, не само током суђења, већ и током суочавања са М.М. У фази истраге и суђења, до жалбеног поступка 2012. године, подносиоца је заступао исти адвокат кога је сам изабрао. Његов адвокат је био присутан када је М.М. саслушан код истражног судије. Суд примећује да подносилац, преко свог адвоката, није искористио прилику да испита сведока М.М. када је испитана 9. фебруара 2004. године (видети горе наведени став 3). Суд такође примећује да је адвокат подносиоца предложио да се изјаве сведока М.М. у истражном поступку прочитају као доказ на суђењу (видети горе наведени став 5).

22. Оцењујући свеукупну правичност суђења, имајући у виду горенаведена разматрања – тежину исказа М.М. у осуди подносиоца, приступ Окружног суда у оцени те изјаве, доступност и снагу даљих инкриминишућих доказа, као и чињеницу да је подносиоцу дата могућност да изнесе своје аргументе одбране – Суд сматра да су фактори противтеже били довољни да надокнаде недостатке под којима је одбрана радила (упоредити *N.K. против Немачке*, број 59549/12, став 62, од 26. јула 2018. године и *Zegerius против Холандије* (одл.) [Одбор], број 46836/18, став 21, од 14. маја 2024. године).

23. У овим околностима, Суд налази да се не може рећи да је кривични поступак против подносиоца, када се посматра у целини, био неправичан прихватањем изјаве М.М. као доказа.

24. У светлу горе наведеног, Суд закључује да је притужба подносиоца очигледно неоснована и да се мора одбацити у складу са чланом 35. ст. 3(а) и 4. Конвенције.

Из ових разлога, Суд, једногласно,

Проглашава представку неприхватљивом.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаном облику 13. фебруара 2025. године.

Olga Chernishova

заменица секретара

Peeter Roosma

председник